

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İnsan Hakları Perspektifinden Suç Önleme

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İçindekiler

- ❖ Öğrenme Sonuçları
- ❖ Giriş
- ❖ Suç Önlemeye Hak Esaslı Yaklaşım
- ❖ İnsan Haklarının Hukuki Dayanağı (Uluslararası, Bölgesel, Ulusal)
- ❖ Üçlü Denge Testi Kriterleri
- ❖ Cinsiyete Dayalı Yaklaşım ve Ayrımcılık Yapmama İlkesi
- ❖ Örnek Çalışmalar (Marmaray, Avrasya Tüneli)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Öğrenme Sonuçları

- ❖ Suç önlemeye hak esaslı yaklaşım hakkında bilgi edinmek,
- ❖ Suç önlemede temel hakların uluslararası, bölgesel ve ulusal tabanları hakkında bilgi edinmek,
- ❖ Üçlü denge testi kriterlerini kullanarak ilgili vakaları değerlendirmek için gerekli bilgileri edinmek,
- ❖ Suç önlemeyle ilgili faaliyetleri yürütürken cinsiyet eşitliğinin sağlandığından ve ayırım yapmama ilkesinin gözetildiğinden emin olmak,
- ❖ Edinilen bilgileri belirli vakalara uygulayabilmek

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Giriş

- ❖ Güvenlik ne demek?
- ❖ Suç önleme ne demek?
- ❖ Bir toplumda mağduriyete ve suça yönlendiren faktörler nelerdir?
- ❖ Suç önlemeyle kimler ilgilenir? «suç önleme» kavramı sizde ne tür görev ve yetkileri çağrıştırır?
- ❖ Adli ve idari kolluk kuvvetlerinin görevleri arasındaki farkı duydunuz mu?

Suç Önlemeye Hak Esaslı Yaklaşım

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Suç önleme, hangi temel hakları olumsuz etkiler?

- ❖ Yaşama hakkı
- ❖ İşkence/kötü muamele yasağı,
- ❖ Güvenlik ve özgürlük hakkı,
- ❖ Toplanma özgürlüğü hakkı,
- ❖ Adil yargılanma hakkı,
- ❖ Özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı
- ❖ Özel hayatın gizliliği.

İnsan Haklarının Hukuki Dayanağı

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Uluslararası Düzey:

- ❖ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi,
- ❖ Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (ICCPR)
- ❖ Birleşmiş Milletler Suçun Önlenmesi Kılavuz İlkeleri
- ❖ BM Polisi için BM Ceza Adaleti Standartları
- ❖ Kolluk Kuvvetleri Görevlilerine ilişkin Davranış Kuralları
- ❖ Kolluk Kuvvetleri Görevlilerine ilişkin Davranış Kurallarının Etkili Uygulamasına yönelik Kılavuz İlkeler
- ❖ BM Kolluk Kuvvetleri Görevlileri tarafından Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanılması hakkında Temel İlkeler (Sekizinci Birleşmiş Milletler)
- ❖ Suçtan ve Yetki İstismarından Mağdur Olanlara Adalet Sağlanmasına dair Temel Prensiplerin Uygulanması bakımından politika belirleyicilerine yönelik rehber – İngilizce
- ❖ Suçtan ve Yetki İstismarından Mağdur Olanlara ilişkin Temel Prensipler Bildirisinin Deklarasyonunun kullanımı ve uygulanması hakkında Mağdurlar için Adalet konulu El Kitabı
- ❖ Suç Önleme ve Ceza Adaleti alanında Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına ilişkin Model Stratejiler ve Pratik Uygulama Tedbirleri
- ❖ Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)
- ❖ İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Aşağılayıcı Muamele ve Cezanın Önlenmesi Sözleşmesinin (İstanbul Protokolü) Etkili bir şekilde incelenmesi ve Belgelenmesine ilişkin Kılavuz
- ❖ İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Aşağılayıcı Muamele ve Cezanın Önlenmesi Sözleşmesi

Güçlü bireyler,
Güçlü toplumlar.

İnsan Haklarının Hukuki Dayanağı

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Bölgesel Düzey:

- ❖ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi,
- ❖ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı,
- ❖ Kadına yönelik şiddetin aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadeleyle dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi.
- ❖ Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Sözleşmesi
- ❖ Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Komitesi (CPT)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İnsan Haklarının Hukuki Dayanağı

Ulusal Düzey:

- ❖ **1982 Anayasası/Madde 2:** *Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.*
- ❖ **Madde 12 (Temel Hak ve Hürriyetlerin Özelliği):** *Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişiler karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.*

İnsan Haklarının Hukuki Dayanağı

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Ulusal Düzey:

❖ **Madde 13 (Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması):** *Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli egemenliğinin, Cumhuriyetin, milli güvenliğinin, kamu düzeninin, genel asayişin, kamu yararının, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile ve ayrıca Anayasanın ilgili maddelerinde öngörülen özel sebeplerle, Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak kanunla sınırlanabilir.*

Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz ve öngörüldükleri amaç dışında kullanılamaz.

Bu maddede öngörülen kısaltmalara ilişkin genel gerekçeler tüm temel hak ve hürriyetler için gereklidir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İnsan Haklarının Hukuki Dayanağı

Ulusal Düzey:

- ❖ **Madde 90:** *Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulamaz.*
- ❖ **Madde 129 (Görev ve Sorumlulukları, Disiplin Kovuşturulmasında Güvence):** *Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez. Disiplin kararları, uyarı ve kınama cezaları istisnasıyla yargı denetimi dışında bırakılamaz. Silahlı Kuvvetler mensupları ile hakimler ve savcılar hakkındaki hükümler saklıdır. Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir. Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.*

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Üçlü Denge Testi Kriterleri

- **Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi**
- **Meşru amaç güdüldü mü?**
- **Demokratik toplumda gerekli mi**

▼
orantılılık ?

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Üçlü Denge Testi Kriterleri

Demokratik bir Toplumdaki Gerekliliği?

- ❖ Yeterli ve uygun gerekçeyle adil bir denge
- ❖ Acil bir sosyal ihtiyaca cevaben
- ❖ Orantılılık

Yaptırım
Ölçü
Güç Kullanma

Güçlü bireyler,
Güçlü toplumlar.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Ayrımcılığı Önleme

Beyin fırtınası egzersizi

«Dilekçe sahibine, işe giderken kimlik kontrolü yapıldı.

İrk ayrımcılığı mağduru olduğuna inandığından kimlik belgelerini göstermeyi reddetti.

Polis memurları evraklarını çantasında bulduktan sonra gitmesine izin verildi.

Polise mukavemetten yaklaşık 140 EURO tutarında bir cezaya çarptırıldı. Bu tutara, ten renginden sebep doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı gerekçesiyle yaptığı itiraz mahkemece reddedildi.»

Soru

Suç önleme görevlerini yürütürken ayrımcılığı önleme kavramını nasıl anlıyorsunuz?

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Cinsiyete Özgü Yaklaşım

Tüm güvenlik kuvvetlerinde cinsiyete dayalı yaklaşımla ilgili bilgi ve farkındalığı nasıl geliştirirsiniz?

➤ Uygulamadaki sorunlar neler?

- GREVIO Ülke Raporunun bulguları
- İçişleri Bakanlığınca kabul edilmiş düzenlemeler
- İçişleri bakanlığı ve ilgili kurumlar arasındaki işbirliğine ilişkin protokoller

➤ Cinsiyete bağlı şiddet vakasında güvenlik kuvvetlerince gözetilecek ilkeler nelerdir?

- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ECtHR Tespitleri
- CEDAW ve İstanbul Sözleşmesinde güvence altına alınan ilkeler

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

«Marmaray» Örneği

- ❖ Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK) Madde 4/A → **Makul Sebep?**
  - ❖ Durdurup kimlik sorma
  - ❖ Önleyici arama
  - ❖ Tutuklama?
- ❖ CMK Madde 90 → Makul Şüphesi?
- ❖ CMK Madde 100 → Yeterli Şüphesi?

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

«Avrasya Tüneli» Örneği

❖ Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK) Madde 16

- ❖ Durdurup kimlik kontrolü yapma yetkisi
- ❖ Önleyici arama yetkisi
- ❖ Zor kullanma? → Sınırları?

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Katılımınız için çok teşekkür ederiz

Güçlü bireyler,
Güçlü toplumlar.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Referanslar

- ✓ İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
- ✓ Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi
- ✓ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi [ECtHR] ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihadı
  - İçtihat veri tabanı (hudoc.coe.int)
  - Tematik başlıklar (<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=press/factsheets&c=>)
  - Kılavuz ilkeler (<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/analysis/guides&c=#>)
- ✓ Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddeti Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi 'İstanbul Sözleşmesi'
- ✓ Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)
- ✓ Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Mandela Kuralları)
- ✓ BM Kolluk Güçleri Görevlileri Tarafından Kuvvet ve Ateşli Silah Kullanılması Hakkında Temel İlkeler
- ✓ **BM Kadın Mahkumlara Muamele ve Kadın Suçlular için Hapis Cezası İçermeyen Tedbirler (Bangkok Kuralları)**
- ✓ Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Kadın Mültecilerin Korunması hakkında Temel İlkeler
- ✓ UNHCR Gözaltı Kılavuz İlkeleri
- ✓ Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT) tematik başlıkları/araç ve standartları (hapisteki kadınlar, Polis/Kolluk Kuvvetleri/Hapishaneler/Göçmenlerin tutuklanması/Psikiyatri kuruluşları/Sosyal bakım kurumları/ Gençler/Kadınlar/ Hesap verebilirlik ve şikayet mekanizmaları)

Güçlü bireyler,
Güçlü toplumlar.